

Inhoudelijke eindrapportage

periode jan 2018 – dec 2018

Maart 2018

In deze eindrapportage zullen wij over de projecten in 2018 een beschrijvend verslag doen, voorlopige conclusies trekken en metingen in percentages en/of aantallen weergeven.

Overzicht van onze projecten:

1. Het Onderwijs Kwaliteitsverbetering programma = OKV
2. Het Voorbereidend Basis Onderwijs = VBO
3. Vroegtijdige Stimulatie
4. Het programma "Ik Besta en Ik Studeer!"

Voor de financiële rapportage verwijzen wij naar Bijlage 1.

1. Het Onderwijs Kwaliteitsverbetering programma

School Sarita Colonia (3^e projectjaar)

Gedurende de afgelopen 3 jaar hebben we geholpen op de school Sarita Colonia. De projectperiode is voorbij en de resultaten zijn positief. Niet zo positief als de resultaten van de vorige projectperiode op Cristo Redentor, maar dan hadden we ook niet verwacht. We wisten van tevoren dat deze school een harde noot zou zijn. Ten eerste vanwege organisatorische factoren (later in het verslag meer hierover), maar ook vanwege de doelgroep. Ouders stuurden hun kinderen vaak niet naar school en waren weinig betrokken bij het leerproces van hun kinderen. Echter, de school vroeg al jaren om onze hulp en waren altijd bereid om als controle groep te helpen bij onze projecten. Uiteindelijk besloten we in 2016 deze school zo goed en kwaad mogelijk naar een hoger onderwijsniveau te begeleiden.

Tijdens de afgelopen drie jaar zijn we nog bewuster geworden van het feit dat de effectiviteit van dit programma zonder twijfel samenhangt van de cooperatie van de leerkrachten, maar ook van de directie van de school. Dat werd al duidelijk door de resultaten die we op de school Cristo Redentor hebben kunnen bereiken, maar ook door de afgelopen drie jaar, waar de situatie tegenovergesteld was. Ondanks dat de directie en leerkrachten de voorgaande 6 jaar frequent aan de bel trokken met de vraag of wij ze niet zouden kunnen komen helpen op hun school, ging de samenwerking in het eerste jaar behoorlijk stroef. We hebben ons dat jaar voornamelijk bezig gehouden met het reorganiseren van de school. Leerkrachten waren vaak niet in hun klaslokaal aanwezig vanwege vele andere taken die ze op school hadden en de directrice kwam slechts af en toe opdagen. Al met al waren we niet erg tevreden met de academische voortgang aan het eind van het eerste jaar. De

organisatie zag er echter een stuk veelbelovender uit. Dat was uiteindelijk ook te merken aan de resultaten van het tweede schooljaar dat wij op Sarita Colonia meehielpen. De leerkrachten werden dankzij deze resultaten en een betere organisatie op school uit duidelijk steeds enthousiaster en het laatste jaar hebben we hierdoor meer weten te bereiken dan dat we verwacht hadden in 2016 (zie onderstaand in *metingen*).

Hieronder vindt u het overzicht van de kinderen en leerkrachten die El Manguaré op directe wijze met het Onderwijs Kwaliteitsprogramma geholpen heeft:

	Kinderen		leerkrachten	
	Aantal	% vrouw	aantal	% vrouw
2010	354	48%	10	100%
2011	342	48%	10	100%
2012	475	49%	22	100%
2013	316	48%	33	75%
2014	228	51%	97	85%
2015	237	49%	46	93%
2016	210	50%	34	94%
2017	231	49%	36	95%
2018	240	51%	34	96%

Metingen

Om het positief effect en het succes van het onderwijskwaliteitprogramma te controleren maakt El Manguaré gebruik van drie meetinstrumenten:

1. Niveau examens door El Manguaré voor groep 3
2. Niveau examens door El Manguaré voor groep 4
3. staatsexamens door ministerie van onderwijs voor groep 4

1.1. De niveau examens door El Manguaré voor groep 3.

Dit examen is door ons ontwikkeld in overleg met de docenten. Samen met hen hebben wij bekeken welk niveau kinderen op dit soort scholen aan het eind van groep 3 moeten hebben, om goed door te kunnen naar groep 4. Er worden 3 metingen gedaan.

Metingen 1 en 2. Het examen meet het kennisniveau op het gebied van rekenen, schrijven en begrijpend lezen. Dit examen wordt aan het eind van het voorgaande jaar (meting 1) en aan het eind van het lopende jaar (meting 2) afgenomen bij de groep 3-kinderen van de school waar we dat jaar mee samenwerken. Via deze meting kunnen we het kennisniveau van de leerlingen aan het eind van het projectjaar vergelijken met het kennisniveau van de leerlingen van het voorgaande jaar en zo constateren of onze interventie in groep 3 dat jaar een positief effect heeft gehad.

Meting 3. Hetzelfde examen wordt daarnaast bij vergelijkbare groepen van het zelfde klasniveau op een controleschool, die niet bij ons programma betrokken waren (controlegroep), afgenomen.

De controlegroep.

We hebben ervoor gekozen om dit jaar de school 28 de Julio als controlegroep te kiezen. Deze school ligt in een soortgelijke buurt als Sarita Colonia en krijgt ook steun van ons in de vorm van boeken en onderwijsmaterialen.

De meetlat

Aan de hand van de resultaten van de examens van het voorgaand jaar, formuleren wij eveneens een doelstelling (een meetlat), waarin we beslissen welke vooruitgang in de resultaten van dit meetinstrument we willen boeken met behulp van ons OKV-programma.

Een analyse van de verkregen resultaten en de verschillen tussen verkregen resultaten laten ons niet alleen laten zien of het programma succesvol is, maar verschaft ook informatie over hoe en op welk gebied we ons OKV programma nog effectiever kunnen maken.

Meetresultaten groep 3:

	Niveau eind 2015			
	Spelling	Begrijpend lezen	Automatisering van rekenen.	Rekenen tot 50
Goed	4%	11%	18%	11%
Gemiddeld	25%	11%	4%	11%
Onvoldoende	71%	79%	79%	79%

Tabel 1.1.1: Sarita Colonia, groep 3 (december 2015)

	Niveau eind 2016			
	Spelling	Begrijpend lezen	Automatisering van rekenen.	Rekenen tot 50
Goed	19%	26%	33%	13%
Gemiddeld	12%	10%	10%	32%
Onvoldoende	69%	65%	58%	54%

Tabel 1.1.2: Sarita Colonia, groep 3 (december 2016)

	Niveau eind 2017			
	Spelling	Begrijpend lezen	Automatisering van rekenen.	Rekenen tot 50
Goed	28%	35%	36%	24%
Gemiddeld	31%	26%	28%	36%
Onvoldoende	41%	39%	36%	40%

Tabel 1.1.2: Sarita Colonia, groep 3 (december 2017)

	Niveau eind 2018			
	Spelling	Begrijpend lezen	Automatisering van rekenen.	Rekenen tot 50
Goed	36%	41%	48%	33%
Gemiddeld	33%	31%	26%	47%
Onvoldoende	31%	28%	26%	20%

Tabel 1.1.2: Sarita Colonia, groep 3 (december 2018)

	Controlegroep			
	Spelling	Begrijpend lezen	Automatisering van rekenen.	Rekenen tot 50
Goed	23%	38%	0%	32%
Gemiddeld	15%	5%	5%	24%
Onvoldoende	62%	57%	95%	44%

Tabel 1.1.3: Controlegroep 28 de Julio, groep 3 (december 2018)

Conclusies voor niveau examens door El Manguaré voor groep 3 in 2018

Aan de hand van de resultaten die we in bovenstaande tabellen uiteen hebben gezet, kunnen we de volgende conclusies trekken:

Het niveau in groep 3 is over het algemeen genomen door de jaren meer gestegen dan dat we gehoopt hadden. Een resultaat dat ons bloed, zweet en tranen heeft gekost, maar uiteindelijk helemaal de moeite waard was. Er is een goede vooruitgang geboekt ten opzicht van het niveau van eind 2015. In vergelijking met de controlegroep doen de kinderen van Sarita Colonia het nu beter (in 2015 scoorde de controlegroep hoger dan de leerlingen van Sarita Colonia). Over het algemeen kunnen we concluderen dat het onderwijsniveau, en daarmee de resultaten van de niveauexamens van El Manguaré, van de school Sarita Colonia beduidend is gestegen sinds de samenwerking met El Manguaré.

1.2. De niveau examens door El Manguaré voor groep 4.

Het examen is aangepast aan het gewenste leerniveau van kinderen aan het einde van groep 4

Meetresultaten groep 4:

	Niveau eind 2015			
	Spelling	Begrijpend lezen	Automatisering van rekenen.	Rekenen tot 50
Goed	20%	23%	23%	13%
Gemiddeld	7%	13%	10%	13%
Onvoldoende	73%	64%	67%	74%

Tabel 1.2.1: Sarita Colonia, groep 4 (december 2015)

	Niveau eind 2016			
	Spelling	Begrijpend lezen	Automatisering van rekenen.	Rekenen tot 50
Goed	19%	3%	15%	16%
Gemiddeld	12%	10%	16%	28%
Onvoldoende	69%	87%	69%	56%

Tabel 1.2.2: Sarita Colonia, groep 4 (december 2016)

	Niveau eind 2017			
	Spelling	Begrijpend lezen	Automatisering van rekenen.	Rekenen tot 50
Goed	44%	24%	18%	28%
Gemiddeld	0%	20%	18%	8%
Onvoldoende	56%	56%	64%	64%

Tabel 1.2.2: Sarita Colonia, groep 4 (december 2017)

	Niveau eind 2018			
	Spelling	Begrijpend lezen	Automatisering van rekenen.	Rekenen tot 50
Goed	57%	48%	57%	52%
Gemiddeld	29%	42%	43%	19%
Onvoldoende	14%	10%	10%	29%

Tabel 1.2.2: Sarita Colonia, groep 4 (december 2018)

	Controlegroep			
	Spelling	Begrijpend lezen	Automatisering van rekenen.	Rekenen tot 50
Goed	13%	3%	0%	2%
Gemiddeld	25%	14%	2%	8%
Onvoldoende	62%	83%	98%	90%

Tabel 1.2.3: Controlegroep 28 de Julio, groep 4 (december 2018)

Conclusies voor niveau examens door El Manguaré voor groep 4 in 2018

Aan de hand van de resultaten die we in bovenstaande tabellen uiteen hebben gezet, kunnen we de volgende conclusies trekken:

Het eerste projectjaar (in dit geval 2016) concentreren we ons op groep 3 van de school die we helpen. In bovenstaande tabellen is dan ook te zien dat er praktisch geen verbetering is in de resultaten van de examens in vergelijking met 2015 op de school Sarita Colonia. De resultaten van

2017 geven echter duidelijk aan dat de ondersteuning van El Manguaré (in combinatie met en betere organisatie op school en in de klas) zeer positieve invloed had dat jaar. En deze vooruitgang is doorgezet in het jaar 2018. Uiteindelijk sloten we het project af met resultaten die ver boven onze verwachtingen uitstegen. We zijn trots op de school (directie en leerkrachten) voor het meewerken aan een moeizaam, maar uiteindelijk prachtig veranderingsproces. We zijn trots op de leerlingen die met trots afscheid van ons namen aan het eind van 2018. En uiteraard zijn we trots op onze leerkracht-trainers die ondanks de teleurstellingen in het begin, doorgezet hebben en al met al een prachtig resultaat bereikt hebben.

Onze werkgroepen:

Door de jaren heen hebben trainingen aan docenten altijd een belangrijke plek ingenomen binnen onze projecten. In de loop der jaren is er veel veranderd. Alles is veel professioneler geworden en de vier hoofdtrainingen staan ondertussen goed uitgewerkt op papier. Tot 2016 behandelden we vier thema's : Het creëren van een positieve school (Suzuki en zelfbeeld), Vroegtijdige stimulatie, Begrijpend lezen en Spelen met Rekenen. In 2017 is daar een training "Manitos Magicos" bijgekomen die gebaseerd is op de schrijfdans. Elke training duurt 6 uur.

In principe hebben we deze werkgroepen ontwikkeld voor de leerkrachten van de school waar we op dat moment mee samenwerken, maar aangezien de interesse voor onze vier trainingen groot bleek te zijn, zijn we ze vanaf 2014 aan een breder publiek gaan aanbieden. De afgelopen drie jaar hebben we de werkgroepen in samenwerking met de gemeente georganiseerd. Docenten kunnen zich inschrijven voor 20 sol (zo'n 5 euro), krijgen naast de participatie in de werkgroep kopieën en materialen mee en een broodje en iets te drinken met als klap op de vuurpijl een officieel certificaat dat ze de training hadden gevolgd. Alhoewel we niet de grote aantallen hebben kunnen verzamelen die we in 2014 bijeen brachten, hebben we vorig jaar met een gemiddeld aantal van 25-30 docenten per training gewerkt en die aantallen waren prima. De reacties waren allemaal erg positief. De docenten gaven aan dat ze onze trainingen leuk en zinvol vinden, omdat we ze heel praktisch houden. We wisselen theorie en dynamische activiteiten goed af. Daarnaast sloot het goed aan bij hun dagelijkse praktijk.

Geleerde lessen

1. Een goede samenwerking en duidelijke communicatie met de directie is van essentieel belang.
2. Hetzelfde geldt voor de docenten op een school. Een open communicatie is erg belangrijk.
3. Wij moeten met de docenten blijven trainen en hen laten inzien dat zij lesgeven aan een klas met leerlingen met verschillende werk- en leerniveaus.
4. Het afnemen van tussenexamens en constante evaluatie van de leerlingen is belangrijk.
5. Genomen besluiten moeten goed gecommuniceerd worden met de betrokken docenten en ouders om misverstanden te voorkomen.
6. De extra aandacht voor het rekenonderwijs is heel zinvol gebleken. We moeten daar zeker mee door gaan.
7. Het is soms moeilijk om ons alleen met de basiszaken te bemoeien, terwijl er zoveel om je heen gebeurt waar je het niet mee eens bent. Denk aan het (langdurige) ontbijt en vergaderingen tijdens lestijd, kinderen alleen laten om te gaan kopiëren, geen controle tijdens de pauze. We merken dat

het erg moeilijk voor ons was dat de directie hier geen actie tegen ondernam, al zijn het punten waar de docenten zelf ook over klagen. Toch is het wel beter om het aan te geven, want anders staan de lerarentrainers op een gegeven moment gefrustreerd voor de klas.

8. Voor vrijwilligers en stagiaires is het erg belangrijk om een concreet plan van aanpak te hebben in het werk met de kinderen met duidelijke taken.

Het Voorbereidend Basisonderwijs

Het voorbereidend basisonderwijs (VBO) bestaat sinds 2011. Dit project is geboren uit de ervaringen die wij hebben opgedaan bij het werken in het Onderwijs Kwaliteits Verbeterings project, op de nabij gelegen San Lucas school. Bij het werken met de juffen en kinderen van groep 3 en 4 zagen wij voortdurend een grote groep kinderen uitvallen omdat ze zonder goede basiskennis groep 3 in waren gestroomd. Ons VBO programma selecteert deze kinderen vóórdat ze groep 3 binnenstromen en bereidt ze gedurende 1 jaar (alsnog) voor op het academisch niveau van groep 3.

Ons programma is ondertussen als officieel schoolsysteem erkend door het ministerie van onderwijs in Peru. We vechten nog voor bredere erkenning en onderkenning van het probleem (onvoorbereide kinderen die groep 3 instromen) en grootschalige implementatie van programma's die een oplossing bieden.

In het begin was het moeilijk om ouders (en soms ook docenten) te overtuigen van het belang van een tussenjaar voor hun kinderen. We moesten goed praten met de ouders om hun toestemming te krijgen. In de loop der jaren hebben we daarin een grote verandering gezien. Tegenwoordig komen ouders naar ons toe met de vraag of hun kind bij ons op school mag, omdat hij of zij nog niet klaar is voor groep 3. Ze hebben van andere ouders gehoord hoe goed het voor hun kind is geweest. Door deze veranderingen merkten we dat we heel wat kinderen moesten afwijzen. Daarom hebben we in 2014 besloten om op zoek te gaan naar een sponsor voor een extra klas.

Sinds 2016 besloten we om niet meer dan 20 kinderen per klas te accepteren, want praktisch elk kind heeft ontzettend veel aandacht en individuele stimulatie nodig.

De resultaten (Elk jaar 100% geslaagd en goed voorbereid voor groep 3) gaven aan dat dit de juiste beslissing is geweest. Een andere factor die aan dit succes heeft meegedragen is de introductie van de "Schrijfdans", een unieke schrijf- en bewegingsmethode voor jonge kinderen, ongeacht hun motorische vaardigheid of verstandelijke vermogens. Als laatste is Iquitos sinds 2016 gelukkig niet geteisterd door de bijna jaarlijks terugkerende overstromingen, waardoor we geen onderbreking van de lessen hadden.

Aantallen

Hieronder vindt u het overzicht van de kinderen en leerkrachten die El Manguaré op directe wijze met het Voorbereidend Basis Onderwijs programma geholpen heeft:

	kinderen		leerkrachten	
	aantal	% vrouw	aantal	% vrouw
VBO 2014	60	46%	2	100%
VBO 2015	78	49%	3	100%
VBO 2016	60	52%	3	100%
VBO 2017	59	49%	3	100%
VBO 2018	60	51%	3	100%

Metingen

Om het positief effect en het succes van het VBO-programma te controleren maakt El Manguaré gebruik van een examen dat de cognitieve voorbereiding op groep 3 meet. De hoogste score die op dit examen gehaald kan worden is een 8, de laagste score is een 0. In onderstaande tabellen geven we gemiddelde score aan van de kinderen bij instroom en aan het eind van het jaar 2018, uitgezet naar geslacht.

	Beginmeting			Eindmeting		
	#	Gemiddelde score	%	#	Gemiddelde score	%
Geslacht				Geslacht		
M	29	1.03	52	M	29	7.93
V	31	0.98	48	V	31	7.97
Totale groep	60	1.01	100	Totale groep	60	7.95

Tab 2.1: De gemiddelde examen score die de kinderen van het VBO hadden op de beginmeting (maart) en op de eindmeting (december), uitgesplitst naar geslacht.

Bovenstaande tabel laat zien dat de meisjes met een iets lagere score aan ons programma begonnen en met een iets hogere score eindigden. Het verschil is echter te klein om hier specifieke conclusies aan te verbinden. Als wij naar de totale groep kijken zien wij dat de leerlingen een enorm goede vooruitgang hebben geboekt gedurende het jaar. Dit jaar was de gemiddelde score bijna een perfecte 8 (de hoogste score die te halen is op dit examen). We hebben dan ook besloten dat we in de toekomst slechts 20 kinderen per jaar aannemen, zodat elk kind de benodigde individuele aandacht kan krijgen van de leerkracht. Ook zetten we de lessen met de Schrijfdans voort.

Daarnaast blijkt dat slechts 24% van onze groep kinderen een kleuterschool of een Pronoi (opvangklasje) heeft gevolgd. Deze kinderen komen gemiddeld met een hogere score binnen en eindigen ook met een iets hogere score. 76% van onze leerlingen was nog nooit naar school geweest. Hun scores zijn over het algemeen wat lager, maar dit jaar hebben al deze kinderen eveneens een zeer hoge score gehaald op het eindexamen. Dat het programma effectief is voor beide groepen blijkt uit het feit dat het verschil tussen de eindscore van beide groepen niet erg groot is.

Bij binnenkomst kon 43% van de kinderen niet eens een potlood vasthouden (score=0), 53% had nagenoeg geen basiskennis (score=1 t/m 4) en 4% had al enige basiskennis (score=5 t/m 8).

Onze doelstelling is om de leerlingen goed voor te bereiden op groep 3. Aan de hand van onze ervaringen moet een leerling een minimaal een 7 of hoger scoren om een goede start te verzekeren. Kinderen met een lagere score (6 of lager) zullen naar verwachting een moeilijke start hebben, problemen met het volgen van het niveau gedurende dat jaar en volgende jaren en daardoor een hogere kans hebben om de school vroegtijdig te verlaten. Voor 2016 waren er altijd wel 1 of 2 kinderen die we nog een jaartje bij ons houden vanwege grote leer- en/of sociaal-emotionele problemen. Zo hadden we in 2015 Silvia. Een meisje van 5 dat niet meer dan 3 jaar oud leek. Zowel fysiek als in haar gedrag en leerpotentieel. Haar kennis op cognitief gebied was aan het eind van 2015 praktisch van hetzelfde niveau als in het begin van dat jaar. In 2016 jaar kwam zij bij ons terug en had ook dit jaar een zeer langzame start. Dankzij de kleinere klassen en de schrijfdans leek het halverwege het jaar of een “blokkade” doorbroken was en begon ze zich aan te passen in de klas en met grote trots zagen we dat ook zij aan het eind van 2016 een maximale score op het examen haalde. Ze is klaar voor groep drie. De extra individuele aandacht vanwege kleinere klassen, de schrijfdans en de ervaring van onze leerkrachten heeft de afgelopen drie jaar weten te voorkomen dat kinderen zoals Silvia twee jaar onder onze zorg blijven. De afgelopen drie jaar gaan 100% van onze kinderen door naar groep drie. Enkeligen hebben daarvoor een extra maandje school voor nodig, wat we met veel liefde aan deze kinderen aanbieden in januari.

Wij zijn meer dan tevreden over de resultaten. Onze doelstelling is dat meer dan 85% van onze leerlingen een goede score behaalt op het eindexamen. Deze meetlat ligt redelijk laag, omdat er onder deze bevolkingsgroep veel schoolverzuim voorkomt (bijvoorbeeld omdat de moeder moet werken en het kind af en toe thuis op het kleinere broertje of zusje moet passen) en een groot percentage van deze kinderen met leerproblemen kampt.

Wij zijn niet alleen tevreden over de cognitieve groei van de leerlingen. Wij hebben daarnaast een enorme sociaal-emotionele groei gezien. De leerlingen hebben veel meer zelfvertrouwen en hebben het gevoel dat ze het kunnen. Ze zijn allemaal trots op zichzelf en hebben ontzettend veel zin om in groep 3 te beginnen. Laten wij niet vergeten dat deze groep leerlingen een verzameling is van kinderen:

- uit probleemgezinnen (één-ouder-gezinnen, ondervoeding, alcoholisme, financiële problemen)
- waarvan de ouders in vele gevallen geen of weinig interesse in onderwijs tonen, alhoewel deze groep kleiner is geworden gedurende de loop van vorig jaar. Gelukkig hebben wij enkele

ouders kunnen overtuigen van het belang en zelfs enthousiast kunnen maken over de scholing van hun kinderen.

- die door bovenstaande redenen vaak kampen met leerproblemen

We delen de kinderen halverwege het jaar in drie niveaugroepen in. Dat werkt perfect voor de juffen en voor de kinderen. We maken een grote klas met de kinderen die eind juni al redelijk gevorderd zijn. Deze kinderen krijgen onderwijs dat te vergelijken is met dat van begin groep 3. Zowel op taal als rekengebied. Dat is voor deze kinderen precies wat ze nodig hebben. Net iets meer uitdaging. Daarnaast vormen we een middenklas met alle kinderen die al iets wisten, maar nog veel meer herhaling nodig hadden (score 3,4 en 5 op het tussenexamen). Als laatste hebben we een klein klasje met alle kinderen die moeilijk vooruit gaan. Meestal ook de kinderen die (vaak door omstandigheden thuis) de grootste sociaal-emotionele problemen hebben. Zij krijgen hierdoor veel meer persoonlijke aandacht.

Afgelopen jaar zijn we wwer enthousiast aan de slag gegaan met de escuela de padres (school voor de ouders). We hebben een tiental actieve bijeenkomsten gehad waarin we met ouders aan de slag gingen over onderwerpen als positief opvoeden, geweld en misbruik, zelfvertrouwen (zowel bij de ouders als bij de kinderen), gezonde voeding en hygiëne en spelen. De opkomst was over het algemeen redelijk hoog en de ouders deden actief mee.

Geleerde lessen

1. Bij afwezigheid van de kinderen moeten we actie ondernemen en ze thuis bezoeken.
2. Wij gaan door met de speciale acties voor geboortepapieren, anti-parasieten behandeling, het geven van vitamines en het geven van pap en brood, want dat werkt erg goed.
3. We moeten onze juffen de kans geven om allerlei trainingen te volgen, want dat vinden ze erg fijn en daar groeien ze van.
4. Er zijn meer kinderen (5-6 jaar) in de buurt die ons onderwijs nodig hebben. Het derde lokaal moet open blijven zolang we dat financieel halen.
5. Ondanks het bovenstaande punt (4), moeten we niet meer dan 20 leerlingen per klas accepteren, zodat elk kind de benodigde individuele aandacht kan ontvangen.
6. Veel kinderen hebben slechte tanden en wormen. In 2019 gaan we wederom aan de slag met fluor-behandelingen en drie maandelijks ontwormingskuren. Ook organiseren we wederom voorlichting op school voor de ouders en we gaan de kinderen weer aanwennen om dagelijks op school te poetsen na het ontbijt.

Vroegtijdige Stimulatie

Een groot probleem binnen al onze projecten is dat kinderen in hun jonge leven al enorme achterstanden hebben opgelopen. Zoals al eerder aangegeven, is er weinig stimulatie thuis; "kinderen zijn er" en daar is dan vaak ook alles mee gezegd. Dit, in combinatie met een zeer negatieve cultuur, zorgt er voor dat kinderen zichzelf niet ontwikkelen, zoals wij dat in Nederland gewend zijn.

Wij zijn ons bewust van de problemen die er in deze wijken leven. Daarom zijn wij vanaf 1 juni 2011 begonnen met een nieuw programma: de *Vroegtijdige Stimulatie*.

De *Vroegtijdige Stimulatie* is een programma voor kinderen van 3 t/m 7 jaar en hun docenten en/of ouders. Binnen dit programma is het van groot belang dat de docenten en/of ouders aanwezig zijn. Het zijn namelijk de docenten en/of ouders, die onder begeleiding van een specialist, met hun kinderen bezig zijn. Binnen deze lessen leren ouders/docenten hoe ze met hun kinderen op een positieve manier kunnen spelen, zingen, dansen en leren. Er wordt veel gebruik gemaakt van muziek, liedjes, instrumenten, (hand)poppen, ballen, visuele materialen, etc.

Aantallen

Hieronder vindt u het overzicht van de kinderen en leerkrachten die El Manguaré in 2018 op directe wijze met het Vroegtijdige Stimulatie programma geholpen heeft:

	kinderen	leerkrachten
	aantal	aantal
Vroegtijdige Stimulatie (in de klas)	179	6
Vroegtijdige Stimulatie (groepstrainingen)	0	28

Binnen onze programma's werd dit programma vanaf maart twee keer per week ingezet voor de kinderen van het VBO (60 kinderen). De kinderen van de staatsschool Anita Colonia (120 kinderen) hadden een keer per week deze les. Op het VBO werden de ouders (zeer nadrukkelijk) uitgenodigd om 1 keer per week aanwezig te zijn om met/van hun kinderen te leren. Daarnaast werden in de school voor ouders de liedjes, dansjes en spelletjes geoefend en werd er aandacht besteed aan het waarom van vroegtijdige stimulatie.

Onze specialiste gaat elk jaar naar bijscholingscursussen in Lima. Alles wat ze daar leert draagt ze over op de juffen van het VBO. Ze traint hen in onze wekelijkse bijeenkomsten en geeft samen met hen de lessen in de klas, waarin voordoen, samendoen en alleen doen van belang zijn. Hetzelfde gebeurt op de staatsschool. Alle juffen daar volgen jaarlijks onze training over vroegtijdige stimulatie en in de klas wordt er samen met hen de lessen gegeven. Er wordt zo veel mogelijk kennis overgedragen. Wij zien dat deze groep docenten hun lessen positiever en dynamischer maken en dat is de bedoeling.

Daarnaast hebben wij een training over vroegtijdige stimulatie aan een groep van 28 docenten vanuit heel Iquitos gegeven. Tijdens deze training werd er veel gedanst, gezongen en gespeeld. Daarnaast was er aandacht voor de theorie achter vroegtijdige stimulatie. Ook waren er voorbeeldlessen voor kinderen van 5-7 jaar. Er hangt altijd een hele leuke, vrolijke en positieve sfeer bij deze training. De training werd dan ook erg positief ontvangen. Vooral omdat het zo actief is en ze alles meteen in hun klas kunnen toepassen. Daarnaast krijgen ze de cd's met alle liedjes die we veel gebruiken mee naar huis. Er zijn veel scholen die interesse hebben in meer trainingen.

Geleerde lessen

1. Vroegtijdige stimulatie is van groot belang binnen al onze projecten. Je ziet de kinderen steeds losser en communicatiever worden door het jaar heen.
2. Het werken met buurtmoeders kost erg veel tijd en energie en je bereikt er maar een klein groepje mee. Daarom geven we nu alleen nog maar vroegtijdige stimulatie binnen onze projecten.
3. Het is erg belangrijk dat ouders met hun kinderen leren spelen, dansen en zingen, omdat dit thuis nagenoeg niet gebeurt. Maar tijdens de lessen komen ouders toch nog te weinig kijken, omdat velen moeten werken. Daarom is het van groot belang om tijdens de school voor ouders veel aandacht aan deze thema's te besteden. Zowel met als zonder kinderen.
4. De trainingen voor docenten worden erg positief ontvangen.
5. Extra begeleiding in de klassen door een specialist is van groot belang voor de docenten. Het voordoen, samendoen en dan pas alleen doen werkt het beste.
6. Nascholing voor onze specialist over de laatste ontwikkelingen en vernieuwingen is zeer belangrijk.

2. Het programma: “Ik Besta en Ik Studeer!”

Volgens het nationale landelijk onderzoek dat Peru in 2007 hield, had meer dan een kwart van de kinderen van Loreto (provincie waar Iquitos de hoofdstad van is) geen identiteitspapieren. Oftewel zij zijn nooit door hun ouders ingeschreven in het civiele register. Dit houdt in dat deze kinderen geen toegang hebben tot scholen, ziekenhuizen en andere basisinstanties in het leven.

Binnen de groep kinderen die wij de afgelopen jaren opnamen in onze programma's lag dit percentage echter nog een stuk hoger. En dankzij het groeiende contact met de buurtbewoners kwamen wij er in de afgelopen jaren ook achter dat in de buurten waar wij actief zijn, inderdaad een groot percentage kinderen (en ouderen trouwens ook) zonder officiële identiteit door het leven gaat.

Halverwege 2011 besloot de Peruaanse regering dat elk kind een identiteitskaart (DNI) in zijn bezit moest hebben en scholen mogen vanaf 2012 alleen nog maar kinderen met een DNI in hun bestand opnemen. Ook zijn sinds dat jaar voedselprogramma's en medische hulp niet meer toegankelijk voor kinderen zonder DNI.

Vanaf dat moment hebben wij besloten niet alleen de kinderen uit onze projecten met het verkrijgen van geboortepapieren te helpen, maar ook alle kinderen uit de buurt en omliggende buurten. Wij hebben eind 2011 contact opgenomen met de instantie die verantwoordelijk is voor het inschrijven van kinderen zonder geboortepapieren (RENIEC) en een samenwerking voorgesteld.

Tijdens de campagnes die wij organiseren komen we met duizenden gezinnen in contact. Wij maken van deze gelegenheid gelijk gebruik om niet-school-gaande kinderen op te sporen en (terug) in de schoolbanken te helpen.

Resultaten 2018

El Manguaré heeft in het jaar 2016 een totaal van 1645 personen geholpen met het verkrijgen van geboortepapieren en/of DNI. Meer dan 90% van deze groep waren kinderen. De rest waren ouders van deze kinderen die eveneens geen DNI hadden (en daarom geen geboortepapieren/DNI voor hun kinderen konden krijgen) en enkele speciale uitzonderingen (bijvoorbeeld ouderen met geestelijke en/of lichamelijke handicap).

In de jaren 2016 en 2017 daalde het aantal kinderen dat naar onze gratis campagnes kwamen. We trokken toen de conclusie dat de bevolking of al gehopen was door El Manguaré, of dat ze bewuster zijn geworden dan het belang van identiteitspapieren en het percentage dat direct na de geboorte hun kinderen inschrijft gestegen was. In 2018 hebben we echter een enorme groei in het aantal kinderen dat onze campagnes nodig had voor geboortepapieren meegemaakt. El Manguaré heeft in 2018 niet minder dan 1645 personen aan geboortepapieren geholpen. Waarvan zoals altijd meer dan 90% minderjarigen. We denken dat dit voornamelijk te maken heeft met het feit dat deze rol van El Manguaré bij meer en meer instanties en scholen bekend raakt en onze sociaal werkster (Nuria) dan

ook vaak uitgenodigd wordt om een campagne extra te regelen met de RENIEC voor verschillende scholen en/of bijvoorbeeld deelgemeenten of buurten met veel minderjarigen zonder identiteit.

Nuria heeft ondertussen een stevige samenwerking van het RENIEC en andere instanties opgebouwd en krijgt vanalles (en vaak zonder betaling) voor elkaar. In vele gevallen is de situatie zo gecompliceerd dat zowel de familie als de officiële instanties het hebben opgegeven. Onze campagnes geven nieuwe hoop aan de families zonder papieren en Nuria en El Manguaré hebben ondertussen zoveel respect en naam opgebouwd dat we vaak het onmogelijke voor elkaar krijgen en de steun van vele (vaak ongeïnteresseerde) instanties weten af te dwingen om de kinderen en hun ouders alsnog van de broodnodige identiteitspapieren te kunnen voorzien.

Ook bij de inschrijvingen voor onze VBO school is Nuria erg actief. Zodra er kinderen worden ingeschreven die geen papieren hebben, gaat ze met die ouders aan de slag. Het doel is om al onze leerlingen voor juni van identiteitskaarten te voorzien. Soms is ze hier maandenlang mee bezig.

Wat ons terug naar school project betreft is alles in de loop der jaren veranderd. Nu helpen we de mensen ter plekke. Studeren de kinderen niet omdat ze geen identiteit hebben, dan helpen we ze zo snel mogelijk aan hun identiteit. Soms gaat Nuria mee naar scholen om garant te staan voor kinderen die nog geen DNI hebben, zodat ze wel al ingeschreven kunnen worden. Als ze niet studeren om andere redenen (zoals moeten werken, thuis moeten helpen, geen interesse van ouders) dan kunnen we niets anders doen, dan proberen de ouders te overtuigen. Vaak lukt dit, maar helaas niet altijd. En soms gaan ze een tijd naar school maar verdwijnen daarna toch weer uit het schoolbeeld. Het ideaalste zou zijn om continu achter al deze kinderen aan te gaan, maar helaas is dat niet mogelijk. Daar hebben we niet genoeg personeel en tijd voor. Het is dan ook moeilijk om hier precies aan te geven hoeveel kinderen we hebben geholpen. De schatting is dat we zo'n 25-50 kinderen per jaar helpen.

Overzicht output voor kinderen en leerkrachten - 2018

In onderstaande tabel hebben wij het overzicht gegeven van de output. De meeste gegevens zijn ook in de hoofdstukken apart weergegeven en besproken.

Programma	start		Afgerond		afgevallen	
	aantal	% vrouw	aantal	% vrouw	aantal	% vrouw
Onderwijs Kwaliteits Verbetering - kinderen	240	51%	238	51%	2	50%
Onderwijs Kwaliteits Verbetering - leerkrachten	6	100%				
OKVerbetering Groepstrainingen – leerkrachten	34	96%				
Vorbereidend basisonderwijs - kinderen	60	51%	60	51%	0	0%
Vorbereidend basisonderwijs -leerkrachten	3	100%				
Vroegtijdige Stimulatie	179	50%	177	50%	2	50%
Ik Besta en Ik Studeer	1645	51%				